

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

**MAGNETOGRAM
POGOVORA PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE
ZA RADIO SLOVENIJA - STUDIO OB 17H**

8. maj 2008

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Ob prazniku Evrope se vedno sprašujemo v kakšni Evropi želimo živeti. Gospod premier, kako vi vidite današnjo Evropo in njeno prihodnosti?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Evropska unija danes je zagotovo blizu temu, kar so si želeli očetje Evropske unije pred 50 leti, ko so jo ustanavljali. Takrat je bil cilj, da se vzpostavi neka povezava držav na evropski celini med katerimi ne bo vojne, ki se bodo sposobne dogovarjati na civiliziran način o skupnih problemih in kjer se bo sčasoma začelo presegati meje, ne samo v ekonomskem smislu, ampak tudi v neposrednem fizičnem oziroma političnem smislu. Po 50 letih Evropa je takšna. Je skupen trg, je - v veliki meri - tudi skupno monetarno območje s skupno valuto, s skupnim prostorom svobodnega gibanja oziroma schengenskim prostorom. Je tudi razširjena Evropa, kar je bila pred 50 leti zelo oddaljena želja, glede na blokovsko delitev v prejšnjem stoletju. Na nek način bi lahko rekli, da smo generacija, v času življenja katere so se skoncentrirale nekatere dobre rešitve na evropske kontinentu, ki jih naši predniki prej nikoli niso bili deležni. Še vse to velja za tako imenovano novo Evropo, za tiste, ki smo se Evropski uniji pridružili ob zadnjem velikem valu leta 2004. Ta splošni okvir je seveda v veliki meri nekaj, kar je zgolj priložnost, ni pa to že nekaj, kar vsakemu posamezniku samo po sebi tudi omogoča neko bistveno boljše življenje, z izjemo dejstva, da sta mir in varnost in neka stabilnost in predvidljivost dobrina, ki je že sama po sebi zelo veliko vredna. Pravzaprav je temelj za vse drugo. Drugače pa je to nek okvir, nekih dobrih možnosti na kupu, ki jih izkoristiš ali pa jih ne izkoristiš. Zaradi tega je seveda kvaliteta življenja vsakega posameznika tudi v Evropski uniji leta 2008 v veliki meri odvisna od tega, koliko znaš oziroma koliko si sposoben te dobre priložnosti izkoristiti in naloga ne samo evropskih institucij, predvsem institucij v državah članicah je, da na nek način te možnosti približa državljanom in državljanom, posameznikom, da se jih ne samo zavedajo, ampak da so jih tudi sposobni izkoriščati, prilagajati temu, kar sami želijo. Na koncu te poti je Evropa oziroma Evropska unija, ki obsega celotno evropsko celino, ker zdaj temu, zaradi nekaterih manjših izjem, še ni tako. Evropa, ki zagotavlja vsem enake izhodiščne možnosti. Evropa, ki je sposobna poskrbeti tudi za pravilne odgovore na izzive, ki se porajajo izven nje v globalnem svetu, in ki posredno vplivajo na življenje Evropejk in Evropejcev. Tiste, ki so ustanavljali Evropsko skupnost oziroma Evropske skupnosti pred 50 leti, ko so nastajali zametki sedanje Evropske unije, so takšnemu času rekli Evropa ljudi.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: O čem pa sta se pogovarjala danes s predsednikom Evropske komisije Joséjem Manuelom Barrosom na pogovorih?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Beseda je tekla predvsem o pripravah na glavne izzive, na priprave, na iskanje odgovorov ali pa na podajanje odgovorov na glavne izzive, ki so pred Evropsko

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

unijo v naslednjih dveh mesecih, o pripravah na zasedanje Evropskega sveta junija. Gre za ključne izzive, ki se nanašajo na uresničevanje okoljsko-energetskih zavez, ki smo jih sprejeli marca letos, na nadaljnjo liberalizacijo evropskega energetskega trga, kjer je nekaj trdih orehov, ki bi jih želeli streti do poletja, na uresničevanje Lizbonske strategije, kjer želimo predvsem to tako imenovano peto svoboščino oziroma tako imenovan prost pretok znanja narediti čim prej funkcionalen. Se pravi ne samo želja na papirju, ampak tudi delujoč sistem v Evropski uniji. Veliko časa sva namenila ključnemu političnemu izzivu, ki je pred Evropsko unijo letos, to je ratifikacija in uveljavitev Lizbonske reformne pogodbe. Število držav, ki so že ratificirale to pogodbo, je ravno danes preseglo polovico in te meje smo veseli. Vendar pa nas čaka še nekaj zahtevnejših procesov v posamičnih državah članicah, z irskim referendumom na čelu, o katerem sva tudi precej intenzivno govorila. Beseda je tekla tudi o pripravah na vrh Evropska unija - Latinska Amerika in Karibi. Naslednji teden se začne to zelo pomembno srečanje, kjer bosta ključni temi klimatske spremembe in boj proti revščini. Od Evropske unije se tukaj v svetu zelo veliko pričakuje, pričakuje se vodilna vloga. V zadnjih letih se je to pričakovanje izjemno okrepilo, še posebej potem, ko je Evropska unija lani dokazala, da se je sposobna dogovoriti o tem, kako bo funkcionirala v prihodnosti sama - mislim na dogovor o Lizbonski pogodbi - so se pričakovanja od zunaj do Evropske unije bistveno povečala. Pričakuje se vodilna vloga Evropske unije, tako pri boju proti klimatskim spremembam, kot pri odpravljanju revščine. In tudi večja vloga Evropske unije pri zagotavljanju svetovnega miru in varnosti. Torej, smo nekeje v času - in to je bila neka rdeča nit teh pogovorov danes -, ko moramo po eni strani vendarle ta temelj za boljše funkcioniranje Evropske unije in za večjo sposobnost odgovarjati na globalne izzive, se pravi Lizbonsko reformno pogodbo, še do konca uveljaviti, to se pravi ratificirati v vseh državah članicah in jo potem tudi implementirati z oblikovanjem novih institucij kot je predsednik Evropske unije, zunanji minister ter drugimi okvirji, ki določajo učinkovitejše funkcioniranje Evropske unije. Hkrati pa že seveda ta vtis, da Evropska unija končno ima nekaj prostora oziroma veliko prostora tudi za ukvarjanje z globalnimi problemi, potem, ko se je politično dogovorila o bodoči ureditvi znotraj sebe. To sporočilo je šlo navzven, globalni partnerji pričakujejo zdaj od nas bolj intenzivno ukvarjanje s temi svetovnimi problemi in dejansko se to dogaja. Število pobud, ki jih je dala Evropska unija ali število procesov, kjer je vključena v reševanje izven evropske celine, se drastično povečuje.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Boste na junijskem vrhu morda govorili tudi o konkretnih imenih za ti novi funkciji, ki jih prinaša Lizbonska pogodba, torej predsednik Evropskega sveta in zunanji minister?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, formalno zagotovo ne. Nič ne dobimo s tem, če prej kot v vseh državah članicah ratificirajo pogodbo in preden imamo delo opravljeno, že razpravljamo o stvareh, ki bi lahko vplivale na sam postopek uveljavitve oziroma ratifikacije. Tukaj so precej dvorezne teme. To niso tako ključne stvari. Odločitve o imenih za te nove funkcije, ki se predvidevajo z novo pogodbo, bodo sprejemane konec leta. Najverjetneje oziroma skoraj zagotovo bodisi decembra, zelo verjetno pa šele v prvih dneh prihodnjega leta, ker pravno formalno bo podlaga za imenovanje na te funkcije nastala šele z uveljavitvijo pogodbe. Ta pa bo uveljavljena 1. januarja 2009, če bodo ratifikacije ustrezno stekle. To pa ne pomeni, da na junijskem svetu ne bo razprave o ostalih vidikih uresničevanja oziroma kot pravijo temu implementacije reform Lizbonske pogodbe, kjer je več kot 35 vprašanj, ki jih je potrebno doreči zato, da bo pogodba operativna. Mi se s tem ukvarjamo od 1. januarja letos, ko smo začeli predsedovanje in relativno dobro napredujemo. Vendar se to dogaja na ekspertni ravni in ne na politični, zato, ker ne želimo, da bi politična razprava o teh stvareh, recimo o pristojnostih na področju zunanjih zadev, itd. kakorkoli vplivala slabšalno na proces ratifikacije v nekaterih državah članicah.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Raziskave javnega mnenja na Irskem, pred referendumom, pa kažejo precej nizko podporo pogodbi. Se bo slovensko predsedstvo morda vključilo v kampanjo?

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, mi smo v te napore, da bi na Irskem dobili pozitiven rezultat, vključeni od samega začetka. Nedavno tega je bil na obisku tudi predsednik irske vlade, s katerim smo zelo natančno šli skozi ta scenarij. Prišlo je vmes do dveh - recimo temu - nesrečnih okoliščin. Eno je zamenjava predsednika vlade, ki vsebinsko ni vplivala negativno na bodoči izid referendum, vendar pa je vzela najbrž nekaj časa, ki bi bil drugače namenjen kampanji. Po drugi strani pa je prišlo do vtisa v irski javnosti, da dogovori znotraj svetovne trgovinske organizacije o novem sporazumu na nek način vplivajo, oziroma da je na te dogovore na nek način možno vplivati s procesom uveljavitve same Lizbonske pogodbe, kar je sicer popolnoma napačno, vendar imamo negativne izkušnje s takšnimi povezavami iz dveh referendumov o Evropski ustavni pogodbi, na Nizozemskem in v Franciji, zato tega vprašanja ne podcenjujemo. Vse, kar postane aktualno politično vprašanje v državi, ki se pripravlja na referendum, lahko vpliva na tak izid. Trenutno se zelo ukvarjamo s tem, da se te prepreke odpravijo. Drugače pa je strategija te formalne referendumske kampanje na Irskem takšna, da v bistvu irska vlada ne želi, da ta kampanjo poteka z neposredno udeležbo evropskih institucij, ker bi to pri velikem delu irskih volivcev vzbudilo vtis, da nekdo pritiska na njihovo svobodno voljo in odločanje, zato evropske institucije, v to zadnjo fazo kampanje, neposredno niso vključene. Vključeni pa smo v vse ostale aspekte, predvsem v odpravljanje tistih ovir, ki bi lahko zašle v to referendumsko razpravo na Irskem. Še to moram reči, da vsi močno želimo, da Irska pozitivno glasuje na tem referendumu. Irski volivci, zaradi svoje specifične ustavne ureditve, pravzaprav odločajo o usodi pol milijarde ljudi v Evropski uniji. Njihova odgovornost je zelo velika. Ta odgovornost ni v ničemer zmanjšana s tako imenovanim scenarijem B, o katerem nekateri govorijo, ki naj bi obstajal v primeru negativnega izida. Tega scenarija ni. Je samo en scenarij. To je uveljavitev te pogodbe in irski volivci imajo tukaj na ramenih nezmanjšano odgovornost.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Med dosežki v času slovenskega predsedovanja je podpis sporazuma o stabilizaciji in pridružitvi med Srbijo in Evropsko unijo, vendar je to, za zdaj, le dokument brez uporabne vrednosti. Srbski premier Koštunica napoveduje zavrnitev ratifikacije. Zakaj se je Unija odločila, da prav pred volitvami spodbudi Srbijo k podpisu tega sporazuma?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ta sporazum se je pripravljal že dolgo časa. Različni dogodki so v zadnjem letu nekako ovirali, da bi do tega podpisa prišlo že prej. Edini pomislek, ki se je pojavljal v teh zaključnih pogajanjih, je bilo vprašanje polnega sodelovanja s haaškim sodiščem in seveda je Evropska unija tukaj - po mojem mnenju - pravilno, modro in pravočasno ocenila, da podpis sporazuma krepi proevropske sile v Srbiji. Se pravi tiste sile, ki so tudi sicer načeloma naklonjene sodelovanju te države s haaškim sodiščem. Ne podpis sporazuma in zapiranje evropske perspektive pa ne krepi radikalne sile v Srbiji, ki so nenaklonjene ne samo evropski perspektivi, ampak tudi sodelovanju s haaškim sodiščem. Torej, je tukaj poteza, ki jo je naredila Evropska unija, popolnoma logična. Tudi z vidika zagovarjanja, kar je potrebno in kar tudi sam osebno zelo podpiram, ker brez tega, da se nekako pravično razsodi o teh zločinih na območju Zahodnega Balkana, ne bo nekega trajnega miru, stabilnosti, sožitja, sprave. Vendar je treba vedeti kaj prispeva k temu, da se te sile krepijo in kaj ne. Želel bi reči to, da cilj Slovenije v času predsedovanja ni bil samo podpis tega sporazuma. Naš cilj je zaključiti umeščanje držav Zahodnega Balkana v - recimo temu - tako imenovano čakalnico Evropske unije. S podpisom stabilizacijsko pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Bosno in Hercegovino, ki bo realno tudi še v času slovenskega predsedovanja, bomo to zaokrožili. S podpisom še tega sporazuma bomo izpolnili cilj ene od petih prioritete slovenskega predsedovanja. Vendar to ni pomembno. Pomembno je to, da s tem na nek način krepimo stabilnost in varnost v regiji in s tem tudi perspektive za nek, recimo temu, stabilen gospodarski, materialni, kulturni razvoj, ki bo ljudem v državah Zahodnega Balkana končno, po vseh teh tragedijah in trpljenju, prinesel vendarle boljše življenje.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: V zvezi s Srbijo me zanima še to - najnovejše raziskave javnega mnenja v Srbiji vendarle kažejo, da so se po podpisu tega sporazuma še okrepile te proti evropske radikalne sile. Se vam ne zdi, da je bil morda učinek ravno nasproten?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej Evropska unija ni v tem oziru nič ravnala na svojo roko. Ravno ključni ljudje iz teh proevropskih strank, iz političnih skupin, ki se zavzemajo in vidijo perspektivo Srbije v Evropski uniji, so z velikim entuzijazmom želeli podpis tega sporazuma. Njihova ocena je bila, da bo to krepilo proevropske sile. Jaz mislim, da bo temu dejansko tako, ker imamo podobno izkušnjo iz predsedniških volitev v Srbiji. Jaz mislim, da Boris Tadić ne bi bil predsednik Srbije, v kolikor ne bi Evropska unija s temi pozitivnimi signali, da so vrata za Srbijo v Evropsko unijo odprta, intenzivno pomagala in obratno. To zdaj ne pomeni, da je možno pričakovati po volitvah v Srbiji neko zelo enostavno situacijo. Glede na volilni sistem kakršnega imajo, bodo verjetno sledila dolga pogajanja o neki koalicijski vladi, kjer bo verjetno treba delati nekakšne kompromise. Lahko se zgodi tudi, da proevropske sile ne zmagajo. Tudi ta možnost je odprta. Vendar je Evropska unija naredila vse, kar lahko, za to, da bi zmagale in je, kar se tega tiče, naša vest popolnoma čista. V kolikor tega sporazuma ne bi podpisali, bi se v primeru zmage radikalnih sil še dolgo spraševali ali ne nosimo tudi sami krivde za to. Torej Evropska unija je svoje naredila. Zdaj je usoda Srbije v rokah srbskih volivcev. Tako je tudi prav. To je suveren narod, ki lahko suvereno odloča in lahko izbira.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Podpora evropskih voditeljev okoljsko-energetskemu svežnju je eden od uspehov slovenskega predsedovanja, vendar Unijo najtežji del še čaka. Pogajanja o tem, kako te zaveze o zmanjšanju emisij tudi uresničiti. Kaj na tem področju načrtujete do konca predsedovanja?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zdaj, večjih odločitev v zvezi z okoljsko-energetskim paketom do konca predsedovanja ne bo več. Bodo nekatere manjše. Kajti dva najpomembnejša premika smo dosegli, potem, ko je komisija januarja predlagala, ta okoljsko-energetski paket, ki vsebuje tudi formalni okvir za doseganje teh ciljev, ki smo si jih zastavili lani do leta 2020. Smo dosegli dogovor o časovnici, se pravi, o postopkih in o časovnih rokih, kdaj je potrebno sprejeti kakšno odločitev in kar je še pomembnejše, dosegli smo dogovor o temeljnih principih kako razdeliti te napore med države članice, kar je ključno. Na tej podlagi je bistveno lažje sedaj speljati proceduro, kjer pri mnogih stvareh soodloča tudi Evropski parlament in smo tukaj v intenzivnem dialogu. Vsak mesec se praktično del tega paketa ali pa nekaj konkretnih stvari iz tega paketa zdaj uresniči. Računamo na to, da če bo ta tempo obdržan tudi v drugi polovici tega leta in v prvih mesecih naslednjega leta, da bo celoten paket, kar je tudi cilj, sprejet do konca mandata Evropskega parlamenta in Evropske komisije, sredi prihodnjega leta.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Še zadnje vprašanje. Slovenski predlog o ustanovitvi Sredozemske univerze je dobil precej podpore. Kaj ta prinaša?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Gre za konkreten projekt, ki ga lahko umeščamo tako v peto prioriteto slovenskega predsedovanja, se pravi v okvir medkulturnega dialoga, kot tudi v konkreten projekt, ki bo nadgradil barcelonski proces. Voditelji držav in vlad Evropske unije smo marca dosegli dogovor o tem, da barcelonski proces nadgradimo v Unijo za Sredozemlje. Tudi to je bila precej kontroverzna tema, ki smo jo v času našega predsedovanja razrešili. Dosegli smo, da nič od tega, kar je bilo že narejenega za sodelovanje v Sredozemlju med državami članicami Evropske unije in nečlanicami, ne bo izgubljenega. Da pa vendarle, ker se je nekje tempo izgubil, ta proces nadgradimo z boljšo koordinacijo, boljšo uporabo sredstev, ki jih Evropska unija uporablja za ta del implementacije evropske sosedске politike in s konkretnimi projekti. Eden od teh konkretnih projektov je tudi naš prispevek z Evrosredozemsko univerzo, kjer bodo ljudje iz različnih sredozemskih držav, mladi ljudje, lahko študirali skupaj, kjer bodo prišla skupaj različna prepričanja, in kjer bo na neki zelo konkretni ravni

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

potekal ob študiju tudi ta tako imenovani medkulturni dialog. Rezultat tega bo ne samo to, da bo le tam lahko v nekem odprtem okolju študirali, pridobivali izobrazbo itn., ampak da se bodo predstavniki mlade generacije iz različnih držav v Sredozemlju znebili predsodkov. Videli, da gre za vrstnike, ki imajo mnogo enakih interesov kot sami. Računamo na to, da bo ta univerza z leti dala neko intelektualno elito, ki bo dejansko sposobna globlje razumeti te razlike med različnimi prepričanji in kulturami v Sredozemlju in ustvarjati neko okolje v katerem bodo te razlike lahko produktivno sobivale.

SANDRA BRANKOVIČ BRECL: Hvala za ta pogovor.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala vam.

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008